

CENTRAAL MUSEUM — UTRECHT

DE
ZEGEPRALENDE
VECHT

TENTOONSTELLING

19 DECEMBER 1942 — 17 JANUARI 1943

OP ZATERDAGMIDDAG 9 JANUARI 1943 TE 2.30 UUR ZAL
DE HEER R. VAN LUTTERVELT, WETENSCHAPPELIJK
ASSISTENT AAN HET CENTRAAL MUSEUM, EEN LEZING
MET RONDLEIDING OP DE TENTOONSTELLING HOUDEN

De Directie van het Centraal Museum heeft gemeend er goed aan te doen voor de Kerst-tentoonstelling van dit jaar het beeld van „De Zegepralende Vecht” weer eens onder de oogen van het Utrechtsche publiek te brengen.

Zegepralend is de Vechtstreek met haar fraaie buitenplaatsen in de 17de en 18de eeuw in hooge mate geweest, toen de rijke Amsterdamsche kooplieden daár hun lusthoven bouwden om de vredige en landelijke rust ten volle te genieten. Ondanks het vele schoons uit dit verleden, dat verloren is gegaan, is er nog genoeg gespaard gebleven, dat juist hierdoor de belangstelling wekt voor de pracht uit den vollen gloriëtijd.

Deze tentoonstelling geeft hiervan een zoo volledig mogelijk overzicht. Waar dit mogelijk was zijn ook beeltenissen van de bewoners dezer landhuizen vertegenwoordigd. Alles te zamen een herinnering aan de welvaart en harmonische levenssfeer onzer voorouders in een voor Nederland zoo bij uitstek karakteristiek rivierlandschap.

Een woord van bijzonderen dank aan allen, die tot de samenstelling dezer tentoonstelling hebben bijgedragen. In de eerste plaats aan de bewoners der kasteelen en huizen aan de Vecht, die uit hun archieven en van hun kunstschaten de waardevolste souvenirs uit dit tijdperk afstonden. In de 18de eeuw is de Vecht een dankbaar object voor illustratie geweest. Uit deze rijke verzamelingen prenten en teekeningen, die zich zoowel in het Rijks-Archief van Utrecht, als in Gemeentehuizen en in particulier bezit bevinden, mochten wij met groote vrijgevigheid putten. Ook voor de decoratie van porcelein waren de Vechtgezichten gezocht. Een dergelijk servies werd ons door den Heer J. A. Matthes te Bloemendaal, oud-Vechtbewoner, ter beschikking gesteld. De Vereeniging tot Bevordering van Vreemdelingen Verkeer stond photographisch materiaal af.

Moge de tentoonstelling in ruime mate voldoen aan de bedoeling den bezucker de Vechtstreek in haar bloeitijd weer voor den geest te roepen.

De Directrice van het Centraal Museum
C. H. DE JONGE.

tegen voorraad

Afb. 1. Portret van Joan Huydecoper van Maarsseveen door een
Amsterdamsch meester. Cat. 77.

DE ZEGEPRALENDE VECHT

In den laatsten tijd is zoowel bij het publiek als bij historici en kunsthistorici groote belangstelling gegroeid voor de topographische kunstenaars uit het einde der 17de en vooral uit de 18de eeuw. De werken van deze meesters worden gewaardeerd om de dikwijls fijne weergave van de rustige en waardige sfeer onzer steden en van het Hollandsche landschap, terwijl de historici deze gezichten apprecieeren om de afbeelding van talrijke niet meer bestaande of veranderde gebouwen en plaatselijke situaties. In hoeverre waren de teekenaars en graveurs van dergelijke topographische stukken nauwgezet bij hun werk, wat was hierbij natuurgetroouw en wat fantasie? Op het eerste gezicht lijkt alles even conscientieus en precies weergegeven. Een tentoonstelling van het oeuvre van één topographisch meester kan daardoor den beschouwer gemakkelijk een verkeerden indruk geven: een expositie daarentegen, die laat zien hoe huizen en dorpen in één landstreek in den loop der tijden op verschillende wijze werden weergegeven, verschaft ons een duidelijk beeld hoe wij, naast de onderling zeer verschillende aesthetische kwaliteiten van de Nederlandsche topographische kunstwerken, de werkwijze en de natuurgetroouweheid van onze meesters van de 17de en 18de eeuw, uit historisch oogpunt bezien, moeten waardeeren.

Sedert de renaissance is er steeds vraag geweest naar afbeeldingen, vooral naar prenten en teekeningen, die beroemde gebouwen en fraaie punten in stad en land weergaven. Het meest was dit het geval in streken, waar veel vreemdelingen kwamen. Men kan dergelijk topographisch werk vergelijken met de prentbriefkaarten van tegenwoordig. In dit verband is het niet verwonderlijk, dat in de 17de en 18de eeuw vele kunstenaars zich hebben beziggehouden met het vervaardigen van gezichten in de Vechtstreek.

Zoowel te water als te land vormde de Vecht de verbinding tusschen twee belangrijke steden van ons land, Amsterdam en Utrecht. Dagelijks trokken tal van Nederlanders en vreemdelingen over of langs de rivier. Wij weten uit reisbeschrijvingen hoezeer zij genoten van de schoone gezichten, die de buitenplaatsen aan de Vecht hun boden. Eén ding moet men in het oog houden. De reizigers kwamen door de Vechtstreek, hetzij per trekschuit, hetzij per wagen; zij waren echter zelden in de gelegenheid om uit te stappen en bepaalde buitengoederen langer te bekijken dan bij het passeeren, wellicht nog afgeleid door een gesprek met een tochtgenoot, mogelijk was. Slechts wie zoo gefortuneerd was, dat hij over een eigen vaartuig of koets beschikte, kon halt houden, waar hij wenschte. Tengevolge hiervan bleven veel bezienswaardigheden onbekend. Alleen de buitenplaats Zijdebalen, gelegen even buiten de Weerdpoort ten Noorden van Utrecht, dicht bij den aanlegsteiger van de trekschuit, vormde een uitzondering. Daarheen wandelde bijna iedere vreemdeling, die te Utrecht kwam. De tuin met zijn beelden, vijvers vol gevogelte, berceaux en prieelen, alles naar de mode van den tijd aangelegd, was de moeite van een bezoek ten volle waard. Toch heeft deze waarschijnlijk niet kunnen wedijveren met den wijschen aanleg van de buitenplaatsen het Huis ter Meer en Petersburg tegenover Nichtevecht, die echter, ten gevolge van hun ligging, minder bekend zijn geworden dan Zijdebalen.

Wat voor de reizigers door de Vechtstreek gold, ging ook op voor de

teekenaars en graveurs van gezichten op de rivier en op de buitenplaatsen langs haar oevers. Maar al te vaak waren ook zij gebonden aan den dienst der openbare verkeersmiddelen. Dit is in hun werken merkbaar.

De belangrijkste serie afbeeldingen van de Vecht is het in 1719 verschenen boek „De Zegepralende Vecht”. Het werd uitgegeven te Amsterdam door Andries de Leth; de platen waren van Daniel Stoopendaal. Stoopendaal en de Leth schiepen hiermee een monument, dat de basis is geworden voor vrijwel alle verdere belangstelling voor en studie van de Vechtstreek. Honderd jaar lang werd het boek graag gekocht; de laatste herdruk verscheen in 1807. Pas in 1836 zag een nieuwe uitgave het licht, „Gezigten aan de rivier de Vecht naar de Natuur geteekend en op steen overgebracht door P. J. Lutgers”. Deze kunstenaar maakte zijn tocht in omgekeerde richting dan Stoopendaal, n.l. van Noord naar Zuid; daardoor heeft hij menig détail afgebeeld, dat in de Zegepralende Vecht niet tot zijn recht kwam.

Het vervaardigen van kopergravures kan niet in de open lucht geschieden. Het is echt atelierwerk. Men werkte naar teekeningen, die men zelf ter plaatse maakte, maar dikwijls ook copieëerden onze graveurs zonder scrupules afbeeldingen van anderen en niet steeds van den meest recenten datum. De stoffeering van de prenten verzonnen zij zelf, zoo veel mogelijk gebruik makende van aanwijzingen en mededeelingen, hun gedaan door de eigenaren der buitenplaatsen of geput uit hof- en stroomgedichten van strooiplokkende gelegenheidspoëten. Tengevolge van deze werkwijze schijnt echter, per ongeluk of opzettelijk, menige onnauwkeurigheid in de gravures te zijn geslopen.

Stoopendaal stond aan het begin van een ontwikkeling; hij was een van de eerste in de lange rij van topographische kunstenaars, die nog tot in de eerste helft van de 19de eeuw werkzaam waren; hij was tevens een van de voortreffelijkste. De meesters, die na hem kwamen, grepen, uit noodzaak of gemakzucht, dikwijls terug op oudere afbeeldingen, in de eerste plaats op de Zegepralende Vecht. Porcelainschilders werkten vrijwel uitsluitend naar bestaande platen. Deze methode bracht een beperking in onderwerpen met zich mee; niet het onderwerp was het geestelijk eigendom van den kunstenaar, maar de manier van afbeelden.

De geschiedenis van de buitenplaatsen — huizen en tuinen — is, in het kort, als volgt.

De buitenhuizen aan de Vecht kunnen in vier groepen verdeeld worden:

I. Het kasteel. De oudste groep vormen de kasteelen uit de Middeleeuwen. Nadat zij hun militaire beteekenis verloren hadden, werden de meeste tot buitenplaats ingericht. Het oorspronkelijke karakter ging hierbij niet geheel te loor. Langen tijd na de Middeleeuwen zijn de plattegronden der kasteelen, met hun door grachten omringde, vierkante of rechthoekige voorpleinen, waaromheen woongedeelte en bijgebouwen waren gelegen, terwijl de overblijvende zijden door muren waren afgesloten, invloed blijven uitoefenen op den aanleg der buitenplaatsen. Dikwijls werden in de 17de en 18de eeuw het woonhuis en de stallen op een aan de kasteelen herinnerende wijze aan een door slooten omgeven vierkant stuk tuin gegroepeerd.

II. De hofstede. Toen de Nederlandsche stadsbewoners in het begin van de 17de eeuw hun aandacht op het platte land begonnen te vestigen,

waren daar naast de kasteelen slechts boerderijen te vinden. Aanvankelijk heeft men voor den bouw van patricische buitenhuizen hierbij aansluiting gezocht. Zoo ontstond uit een vermenging van de plattelands-woning met enkele stedelijke elementen het buitenhuis van het hofstede-type. De kenmerken hiervan waren: een T-vormig grondplan, een opbouw van één verdieping, gedekt door een tamelijk hoog zadeldak, waaronder slaapkamers konden worden afgeschoten, een voordeur gelegen in den voor- of in den zijgevel. Dikwijls hadden deze huizen een opkamer, een navolging van de bij boerderijen bestaande gewoonte om een vertrek boven den kaaskelder aan te brengen. Op den duur heeft dit compromis den stedelingen niet voldaan. Na ongeveer 1645 werd het hofstede-type als buitenplaats in de Vechtstreek niet meer toegepast.

III. Het stadshuis-buiten. Liever dan een aanpassing bij den bouwstijl der boerderijen hebben onze op waardigheid en uiterlijke praal bedachte patriciërs verkozen hun stadshuizen vrijwel ongewijzigd naar het platte land over te brengen. Het stadshuis heeft buiten nooit zijn herkomst verloochend. De voorgevel bijv. werd gewoonlijk zonder vooruitspringende vleugels opgetrokken: in de stad liet de rooilijn dit immers niet toe. Aan de zijkanten werd weinig aandacht besteed, een gevolg van de situatie in de steden, waar de huizen in straatverband tegen elkaar aan waren gebouwd.

Het stadshuis-buiten had twee gedaantes:

a. Het hooge smalle type, de trap- of halsgevel, een voordeur en twee ramen breed, in de stad wegens de kostbaarheid der percelen historisch zoo gegroeid. Buiten het straatverband geplaatst op het platte land, waar de grond goedkoop was, voldeed deze vorm van woonhuis in het geheel niet. Aan de Vecht kwam zij dan ook maar één maal voor, n.l. het huis Rupelmonde in zijn oorspronkelijken vorm.

b. Het breede stadshuis, zooals het ontworpen was door den Amsterdam-schen architect Philips Vingboons. Dit huis was gewoonlijk twee verdiepingen hoog, en meestal van een onderhuis voorzien. De gevelindeeling bestond uit een voordeur in het midden met aan weerskanten twee, soms één of drie, ramen. Een statig wolfdak met monumentale schoorsteenen dekte het gebouw. Dit type woonhuis, in de Vechtstreek geïntroduceerd door Vingboons in 1637 met zijn buitenhuis Elsenburg, werd zonder veel veranderingen gedurende de geheele 17de en 18de eeuw toegepast. Het was typisch Nederlandsch; het decoratiewerk naar Franschen smaak, dat in de 18de eeuw de voordeurpartij ging versieren, meestal op sobere wijze, veranderde niets aan het nationale karakter van het geheel.

IV. Buitenhuizen in Franschen stijl. De Nederlandsche burgers hebben, ondanks vreemde invloeden, in hun woningen het nationale karakter altijd weten te bewaren. De weinig talrijke adel in de Republiek der Verenigde Nederlanden daarentegen heeft, bij gebrek aan een hofcentrum, haar aandacht dikwijls op het buitenland gericht. In de enkele buitenplaatsen, die voor hen in de 17de en 18de eeuw werden aangelegd, kwam dan ook de Franche stijl tot uiting. In de Vechtstreek was het Huis ter Meer van Vincent Maximiliaan, baron van Lockhorst, een voorbeeld van deze richting, terwijl het kasteel Zuilen van de familie van Tuyll van Serooskerken, in navolging van het Huis ter Meer, in het midden

der 18de eeuw veranderingen in Franschen geest onderging. Ook Gunterstein vertoont Fransche kenmerken. Dit niet-Nederlandsche type van buitenhuis kwam weinig voor.

Het is de gewoonte den tuinaanleg van de Nederlandsche buitenplaatsen op het einde der 17de en in de eerste helft der 18de eeuw te noemen naar den Franschen meester op dit gebied, André Le Nôtre. Deze benaming is in zooverre juist, dat overal „broderies” verschenen, sierlijk gevormde perken, gevuld met krullende figuren in Lodewijk XIV-stijl, bestaande uit planten en gekleurde steentjes. Ook de bekende geschoren heggen kwamen in de mode. Veel meer plaats was echter ingeruimd voor boomen, al of niet met het snoeimes in kunstige vormen gefatsoeneerd, geplant in rechte lanen. Tuinbeelden zijn in ons land altijd met mate toegepast. Ander „bijwerk”: liefde-tempeltjes, bedriegertjes, grotten enz. kwam nog minder voor.

De typisch Nederlandsche tuinkoepel, eerst met een vierkanten, later met zes- of achthoekigen plattegrond, ontbrak op geen buitenplaats. Tegen het einde van de 18de en in het begin van de 19de eeuw zijn in de Vechtstreek alle „Le Nôtre”-tuinen, die het zoo goed deden op onze kleigronden, vervangen door „Engelsche” of „natuurlijke” parken, een tuinstijl, die van de hooger gelegen zandgronden afkomstig was. De boomen werden hierbij niet geschoren, doch in hun natuurlijke vormen tot schaduwrijke groepen vereenigd. De rechte lanen verving men door romantische slingerpaden; rechte slooten werden tot „serpentine” vergraven. Bij deze veranderingen ging maar al te vaak de harmonie verloren, die vroeger de nu als „stijf” gescholden Le Nôtre tuinen met de deftige huizen en de zware symmetrische inrijhekken vormden. De oude tuinkoepels met hun fijn uitgebalanceerde vormen pasten niet meer in de „natuurlijke” parken; de meeste werden afgebroken, enkele vervangen door gebouwtjes in den nieuwen smaak, met witgepleisterde muren die een tekenend contrast vormden met het donkere effect der hooge boomen, terwijl de breed overstekende rieten daken een landelijke tint aan deze koepels moesten geven.

Het invoeren van den natuurlijken parkstijl was een gevolg van het veranderen der mode. Het beteekende, dat de aandacht van de Nederlandsche stadsbewoners zich begon af te wenden van de Hollandsche kleigebieden, en gericht werd op de boschrijke provincies, op Gelderland, Twente en de Utrechtsche heuvelruggen. Kortom tijd nadat deze verandering was begonnen, kwam de Fransche revolutie over ons land. Zij bracht aan handel en nijverheid groote slagen toe. De meeste Nederlanders konden nu de kostbare buitenplaatsen niet meer onderhouden. Te zamen met het verminderen van de belangstelling voor de laaggelegen streken beteekende dit de ondergang van de Vechtstreek. Tal van buitenplaatsen werden afgebroken, andere hopeloos verwaarloosd. In weinig jaren werd een vernieling te weeg gebracht, waarvan de Vechtstreek zich nooit heeft kunnen herstellen.

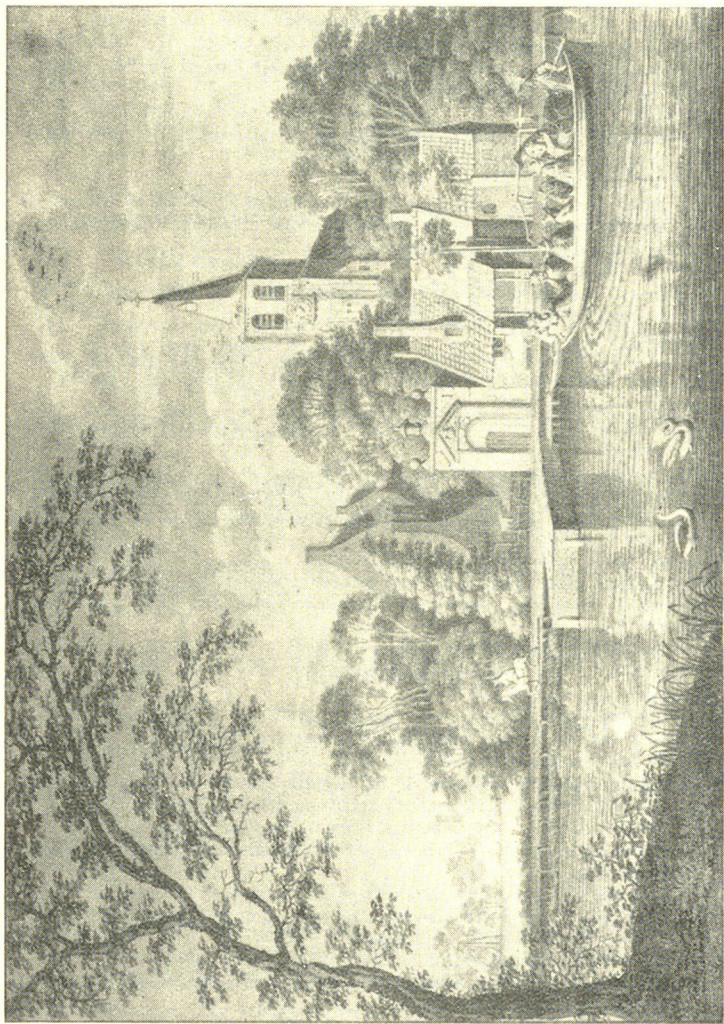
R. v. LUTTERVELT.

KAARTEN VAN DE VECHTSTREEK.

1. Kaart van „EEN CLEIN GEDEELTE VAN DE HEERLYCHEYT VAN MAERSSVEEEN”.
Uitgegeven te Amsterdam bij Iacob Colom, 1660, door Julius Mulhuijsen ($\pm$ 1611—1680). Gem. links onder: „Meester Iacob Bos, gesworen Lantmeeter fecit. Iulius Mulhuijsen sculp”.
Met de hand gekleurde gravure op perkament 55×76.5 .
2. Kaart van de provincie Utrecht, tweede helft van de 17de eeuw.
Gravure 32×43.5 .
3. Kaart van de Vecht van Utrecht tot Nieuwersluis door B. de Roy, omstreeks 1680.
Teekening in kleuren 40×94.5 .
4. Kaart van „EEN GEDEELTE VAN DE HEERLYCKHEYT VAN MAERSSVEEEN”, door Peter Bouttats (1666—vóór 1756) naar T. van der Heyden, $\pm$ 1690.
Met de hand gekleurde gravure, geplakt op linnen.
5. Kaart van de Provincie Utrecht met het opschrift: „La Seigneurie d'Utrecht”, door Sanson, Parijs. 1696.
Met de hand gekleurde gravure 43×55 .
6. Kaart van de ambachtsheerlijkheid Breukelerweerd door Justus van Broeckhuijsen, 1701.
Gekleurde teekening op perkament 75×86 .
7. Kaart van de provincie Utrecht met het opschrift: „Ultraiectini Domini Tabu'a Multo aliis auctor et correctior”, door Frederik de Wit ($\dagger$ 1712).
Met de hand gekleurde gravure 46×56.5 .
8. Nieuwe Kaart van Mynden, en de 2 Loosdrechten, uitgeg. bij Nicolaas Visscher, $\pm$ 1710. Met tweede, ongekleurd, exemplaar.
Met de hand gekleurde gravure 49×57.5 .
9. Nieuwe kaart van Loenen, uitgeg. door Johannes Covens en Cornelis Mortier te Amsterdam, tusschen 1704 en 1711. Gem. links onder: „C. C. van Bloemswaerd”.
Met de hand gekleurde gravure 61.5×90 .
10. Dezelfde kaart als no. 9, latere staat.
Gravure 49×57.5 .
11. Kaart van de Vecht door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719) uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Met de hand gekleurde gravure 34×17 .
12. Nieuwe Kaart van Mynden en de Loosdrecht, uitgeg. door Johannes Covens en Cornelis Mortier, 1734. Gem. rechts onder: „Jan Spruytenburgh”.
Gravure 61.5×89 .
13. Nieuwe Kaart van het Baljuwschap van Amstelland. Uit: De Tegenwoordige Staat der Vereenigde Nederlanden. 1749.
Gravure 32.5×37 .
14. Kaart van de Provincie Utrecht door F. L. Gussfeldt, Neurenberg, 1787.
Met de hand gekleurde gravure 43.5×59 .

DORPEN AAN DE VECHT

15. Breukelen, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719) uit „De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5×19.5 .
16. Breukelen, door een Nederlandsch meester uit het 3de kwart der 18de eeuw.
Gewasschen sepiateekening 13.5×20 .
17. Breukelen, bierbrouwerij, door J. Goll van Franckenstein.
Gewasschen O.I. inktteekening 23.5×32 .
18. Vecht en Rhyn, steenoven bij Breukelen, door J. Goll v. Franckenstein.
Gewasschen sepiateekening 17.5×26 .
19. Breukelen, door een Nederlandsch meester uit het begin der 19de eeuw.
Gem. rechts onder: „gekleurd door M S.: PJz - 10 Iuny 1820".
Met de hand gekleurde gravure 13.5×19.5 .
20. De Vecht bij Breukelen, door Hendrik Spilman (1721—1784). Gem. rechts onder: „Hs Spilman ad vivs del".
Gewasschen tekening in spijkerinkt 23.5×37.5 .
21. De Vecht bij Breukelen, door P. J. Lutgers, Gem. rechts onder: „P J Lutgers 1872".
Gewasschen sepiateekening 31×43 .
22. Loenen, door Abraham Rademaker (1675—1735) naar een afbeelding uit 1650, in: Versameling van Hondert Vijftig Nederlandtse Outheeden en Gesigten. II. Deel.
Ets 7×10.5 .
23. Loenen, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719) uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5×19.5 .
24. Loenen, door P. Lamy naar Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719)
Uit: Perspective Views between Utrecht and Muiden.
Met de hand gekleurde gravure 21.5×34.5 .
25. Loenen, door een Nederlandsch meester, 1737.
O.I. inktteekening 12×20 .
26. Loenen, fantasiegezicht met Nieuwerhoek, door Nicolaas Wicart (1748—1815). Gem. links onder: „Wicart." Omstreeks 1800.
Gewasschen O.I. inktteekening 20×28 .
27. Maarssen, fantasiegezicht met de steenbakkerij en buitenplaats het Goed ten Bosch, door een Nederlandsch meester, midden 18de eeuw, naar een ets van Jan van de Velde (1593—na 1641) uit de serie de vier jaargetijden, 1617.
Gewasschen O.I. inktteekening 25.5×35.5 . Zie afb. 2.
28. Maarssen, door Roelant Roghman (1597—1686).
Gewasschen O.I. inktteekening 25.5×30.5 .
29. Maarssen, door Geertruy Roghman. Midden 17de eeuw.
Ets 11.5×22 .
30. Maarssen, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5×19.5 .
31. Maarssen, brug, door Dirk Dalens III (1688—1753).
Gewasschen O.I. inktteekening 16×24 .

Afb. 2. Fantasiégezicht op Maarsse en het Goed ten Bosch door een 18de eeuwsch meester
naar Jan van de Velde. Cat. 27.

32. Maarssen, Vechtgezicht, door Hendrik Spilman (1721—1784). Gem. rechts onder „Hs Spilman ad viv”. Gewasschen teekening in spijkerinkt 23.5 × 37.5.
33. Maarssen, Vechtgezicht, door P. J. Lutgers. 1836. Met de hand gekleurde lithografie 16.5 × 23.
34. Maarsseveen, Vechtgezicht, door Roelant Roghman (1597—1686). Gem. links onder: „R. Roghman f”, Ets 12.5 × 21.
35. Maarsseveen, het rechthuis, door Daniel Stoopendaal, (± 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719. Gravure 14.5 × 19.5.
36. Nederhorst den Berg, door Abraham Rademaker (1675—1735), naar een afbeelding uit 1631, in: Versameling van Hondert Vijftig Nederlantse Outheden en Gesigten. II. Deel. Ets 7 × 10.5.
37. Nederhorst den Berg, door Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719), uit De Zegepralende Vecht, 1719. Gravure 14.5 × 19.5.
38. Nichtevecht in brand gestoken in 1672, door Johan Horions, uit: Het ontroerde Nederlandt, 1676. Gem. links onder: „J: Sorjoue. Fecit: in”. Ets 14.5 × 25.
39. Nichtevecht, door een Nederlandsch meester uit de eerste helft der 18de eeuw. Met de hand gekleurde gravure 7 × 9.5.
40. Nieuwersluis, door Abraham Rademaker (1675—1735). Uit: Brouerius en Lelong, Kab. van Nederl. en Kleefsche Oudheden V, 1732, naar een teekening van 1670. Met de hand gekleurde ets 6.5 × 10.5.
41. Nieuwersluis, door Abraham Rademaker (1675—1735), uit: Brouerius en Lelong, Kab. van Nederl. en Kleefsche Outheden 1732, naar een teekening van 1670. Met de hand gekleurde ets 6.5 × 10.5.
42. Nieuwersluis, door Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719) uit: De Zegepralende Vecht, 1719. Met de hand gekleurde gravure 16.5 × 19.5.
43. Nieuwersluis, door een Nederlandsch meester, 1744. Met de hand gekleurde ets 6.5 × 19.5.
44. Overmeer, in brand gestoken in 1672, door Johan Horions, uit: Het ontroerde Nederlandt, 1676. Gem. rechts onder: „J: Sorjove. Fecit”. Ets 14.5 × 25.
45. De Uitermeersche Schans, door een Nederlandsch meester uit het einde der 18de eeuw. Gewasschen O.I. inktteekening 20 × 25.
46. Vreeland, door een Nederlandsch meester uit de tweede helft der 17de eeuw. Gem. boven: „Vreelandt 13 Mey”. Gekleurde O.I. inktteekening 8.5 × 18.5.
47. Vreeland, door Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719. Gravure 14.5 × 19.5.
48. Weesp, door een Nederlandsch meester, 1659. 2 gewasschen O.I. inktteekeningen, beide 11.5 × 18.5.

49. Zuilensche korenmolén, fantasiegezicht door een Nederlandsch meester midden 18de eeuw, vrij naar een ets van Jan van de Velde (1593—na 1641) uit de serie der vier jaargetijden, 1617.
Gewasschen O.I. inktteekening 25.5 × 35.5.
50. Het dorp Zuilen, door J. J. van der Gelkes.
Aquarel 19.5 × 28.5.
51. Het dorp Zuilen, door Christiaan v. Geelen Sr (1755—1824).
Gewasschen O.I. inktteekening 29 × 44.5.
52. Vechtgezicht, door Nederlandsche meester uit de 17de eeuw.
Gewasschen sepateekening 13 × 19.5.
53. Vechtgezicht boven Weesp, door een Nederlandsch meester uit het einde der 18de eeuw.
Gewasschen O.I. inktteekening 25.5 × 34.

AFBEELDINGEN VAN BUITENPLAATSEN IN HET ALGEMEEN.

54. Titelprent met bijbehorend verklarend gedicht uit De Zegepralende Vecht, door Adolf of Adriaan van der Laan (1684—na 1755) naar Abraham de Laresse (geb. 1666).
Gravure 32 × 20.5.
55. Voorbeelden der lusthofcieraaden, door Simon Schijnvoet (1652—1727). Drie exemplaren.
Gravures.
56. De Lustplaats Suypestyn, satirieke voorstelling door Jean Pelletier (geb. 1736) naar Cornelis Troost (1697—1750). Het prototype van een Nederlandsche buitenplaats uit het midden der 18de eeuw.
Gravure 32 × 47.5.
57. 12-deelig ontbijtservies met gezichten aan de Vecht, beschilderd door P. J. Lutgers, 1870.
Porcelein.

KASTEEL EN BUITENPLAATSEN AAN DE VECHT

BAGATELLE bij Maarssen. Witgepleisterd 19de eeuwsch huis, gelegen in een Engelsch park.

58. Bagatelle, twee gezichten door Velters. Gem. onderaan: „Veltens fe“, ± 1900.
Twee potloodteekeningen op bruin papier, elk 16 × 24.
59. Beereveld, door L. P. Serrurier, Gem. rechts onder: „L. P. S. Fecit ad viv“, 1729.
Teekening in potlood en gewasschen O.I. inkt 13.5 × 16.

BOLESTEIN te Maarssen. Ridderhofstad uit de Middel-eeuwen, in de 17de eeuw versierd met steenhouderswerk en schoorsteenen met pyramide-kappen. In de 19de eeuw zeer geschonden. De tuinkoepel aan de Vecht, bekroond door een groote ster, verdween toen. Thans eigendom van de gemeente Maarssen.

60. Bolestein aan de Vechtzijde door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Met de hand gekleurde gravure 14.5×19.5 .
61. Bolestein door L. P. Serrurier, 1723.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5×20 .
62. Bolestein, door Hendrik Spilman (1721—1784) naar Jan de Beyer (1705—1768), uit Nederl. tafereelen, IX.
Gravure 14.5×20 .
63. Bolestein. Gem. links onder: „Lieut: ten Bosch. fecit, 1790.”
Gewasschen O.I. inktteekening 27×46 .

BOOM EN BOSCH te Breukelen. Gebouwd op het einde der 17de eeuw volgens het breede Vingboons-type voor Engel de Ruyter, zoon van Michiel Adr. de Ruyter. Korten tijd later aan weerskanten vergroot met zijvleugels van één verdieping plus een mezzanin, later tot een tweede verdieping verhoogd. In het midden van de 19de eeuw werden deze vleugels grootendeels gesloopt. Beroemd om zijn fraaie tuinen in Le Nôtre-stijl, met o.a. „bedriegertjes,” in het midden der 19de eeuw vernield. Thans Gemeentehuis.

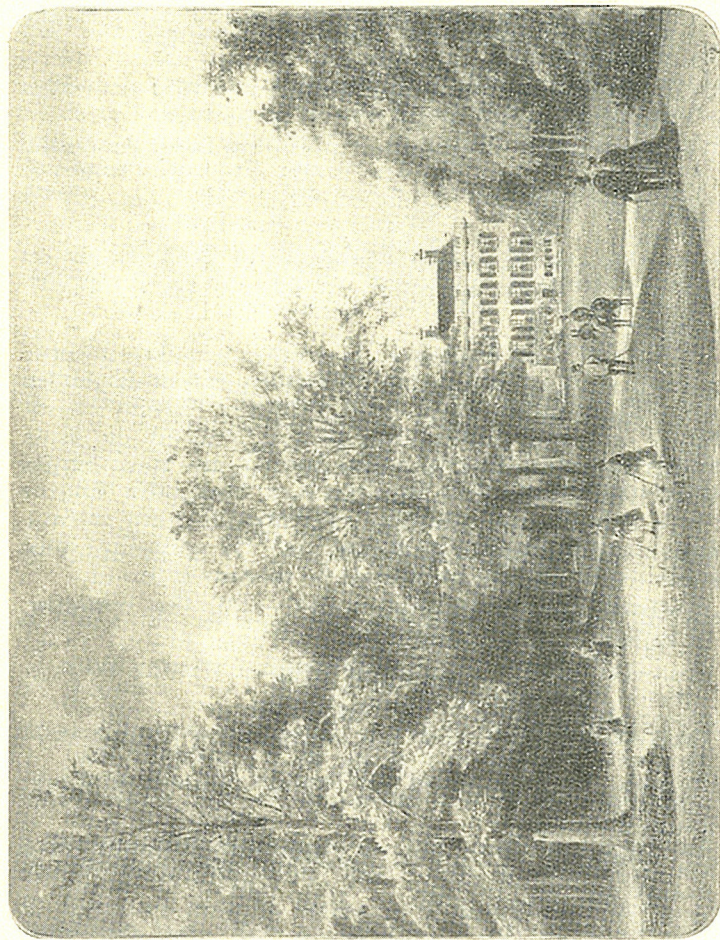
64. Boom en Bosch (Het landhuis van Theodore Boendermaker), door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Twee met de hand gekleurde gravures 14.5×19.5 .
65. Boom en Bosch door P. J. Lutgers, in: Gezigten aan de rivier de Vecht naar de Natuur Geteekend en op Steen overgebracht door P. J. Lutgers, 1836.
Lithografie 17×23 .
66. Boom en Bosch, huidige toestand.
Fotografie 8.5×13.5 .
67. Boom en Bosch, huidige toestand.
Fotografie 8×13 .

DOORNBURGH bij Maarssen. Oorspronkelijk een huis van het hofstede-type, in 1721 vergroot tot een stadshuis-buiten.

68. Doornburgh, inrijhek, $\pm$ 1700. Huidige toestand.
Fotografie 23.5×15 .

ELSENBURG bij Maarssen. Gebouwd in 1637 door Philips Vingboons. Eerste buitenhuis van het breede Vingboons-type aan de Vecht, een voorbeeld dat weldra algemeen navolging vond. Afgebroken in 1813; het terrein werd bij Doornburgh getrokken.

69. Elsenburg, ontwerp van Philips Vingboons (1614—1688), in: Afbeeldsels der voornaemste gebouwen uit alle die haren broeder Philips Vingboons heeft geordineert, door Justus Vingboons, Amsterdam, 1648.
Gravure 23×19.5 .

Afb. 3. Goudestein gezien van de Diependaalsche dijk af, door P. J. Lutgers, 1867. Cat. 75.

70. Elsenburg door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719) uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Met de hand gekleurde gravure 14.5×19.5 .
71. Geertruida Agneta baronesse van Lochorst (1735—1788) echtgenoot van Mr. François de Witt eigenaar van Elsenburg, door Guillaume de Spinny (1721—1785). 1767. Gem. op de achterzijde.
Doek, ovaal 74×59 .

GANSENHOEF bij Maarssen. Gebouwd in 1655 door Philips Vingboons volgens het breede stadshuis-type.

72. Gansenhoeft door P. Lamy naar een gravure van Daniel Stoopendaal $\pm$ 1650—na 1719) in De Zegepralende Vecht, in: Perspective Views of Villages, Country Houses and Gardens between Utrecht and Muiden.
Gravure 18×25 .
- 72a. Gansenhoeft, in: De Gronden Afbeeldingen en Beschryvingen der aldervoornaamste en aldernieuwste gebouwen uyt alle die door Philippus Vingboons geordoneerd zyn. 1715.
Gravure 23×29 .

GOUDESTEIN bij Maarssen. In 1608 kocht Jan Jacobsz Huydecoper „de huysinge mette hofstede genaemt de gouden Hoeff, gelegen op de Vecht in 't Sticht van Utrecht”, in de nabijheid waarvan zich een steenbakkerij bevond, die mede zijn eigendom was. Tien jaar later bouwde zijn zoon, burgermeester Joan Huydecoper, hier het huis Goudestein volgens het type hofstede met stedelijke elementen, o.a. een torentje in den trant van Hendrik de Keyser. In 1754 vervangen door een nieuw gebouw van het breede Vingboons-type.

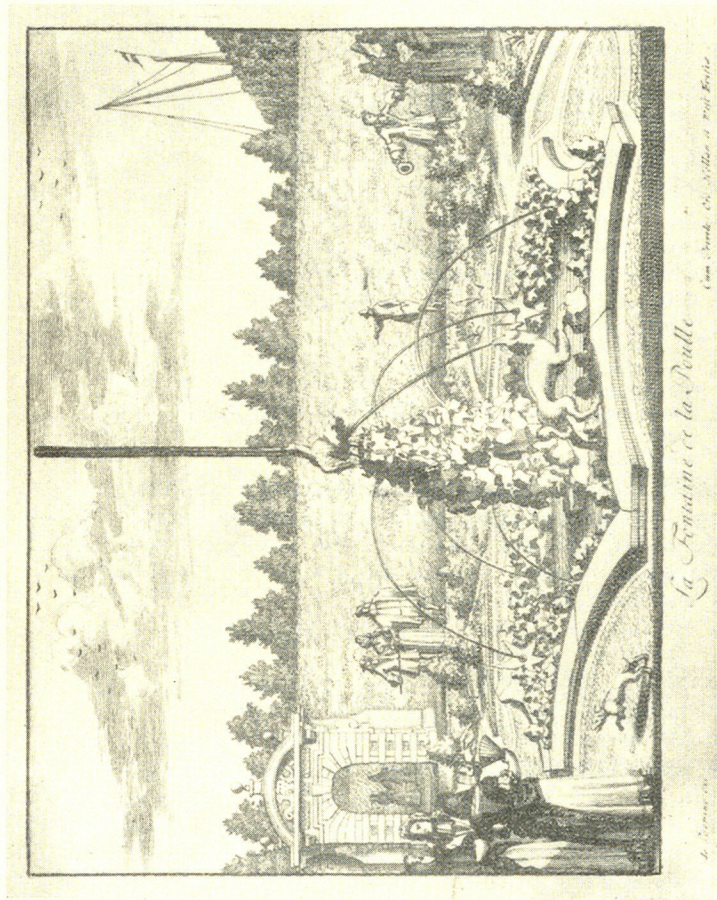
73. Goudestein, door Johannes Leupenius (1647—1693). Gem. links onder: „J Lape”.
Ets 15×20.5 .
74. Goudestein, door Daniel Stoopendaal (1650—na 1719) uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5×19.5 .
75. Goudestein door P. J. Lutgers. Gem. rechts onder: „P. J. Lutgers 1867”
Gewasschen tekening 31×40 . Zie afb. 3.
76. Fragment van een geschilderd kamerbehangsel, afkomstig uit Goudestein. 1754.
Linnen 90×136 .
77. Joan Huydecoper, eerste Heer van Maarsseveen (1600—1661) door een Amsterdamsch meester, $\pm$ 1650. Op den achtergrond het oude Goudestein.
Doek 120×101 . Zie afb. 1.
78. Joan Huydecoper, Heer van Maarsseveen (1600—1661) door Arthus Quellinus (1609—1668). Gem. op de achterzijde: „AQ” (ineen).
Wit marmer (kop gerestaureerd) op houten voetstuk. $67 \times 60 \times 40$.
79. Een jongen uit het geslacht Huydecoper, door Johan van Haensbergen (1642—1705). Gem. rechts onder: „J. v. Haensbergen: 1677”.
Doek 43.5×33 .

80. Jan Elias Huydecoper van Maarsseveen, burgemeester van Amsterdam (1669—1744), waarschijnlijk door Nicolaes Maes (1632—1693).
Doek 62 × 53.

GUNTERSTEIN bij Breukelen. Gebouwd in 1681 op de plek waar een 13de eeuwse kasteel had gestaan, dat in 1672 werd verwoest. Het was o.a. eigendom van Oldenbarneveldt. Het nieuwe Gunterstein, vermoedelijk ontworpen door den Amsterdamschen architect Steven Vennecool († 1719), werd in Franschen trant opgetrokken. Misschien ontwierp hij tevens den tuinaanleg.

81. Gunterstein, kaart. Gem. onderaan: „by myn Jan Rutgersz. vanden berch Lant 1604 meeter tot Utrecht”.
Gekleurde teekening op perkament 27.5 × 113.5.
82. Gunterstein vóór de verwoesting in 1672, door L. P. Serrurier, ± 1730, naar een afbeelding van Roelant Roghman (1597—1686) uit 1647.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
83. Gunterstein vóór de verwoesting in 1672, door L. P. Serrurier, ± 1730, naar een afbeelding van 1609.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
84. Gunterstein vóór de verwoesting in 1672, door L. P. Serrurier, ± 1730, naar een afbeelding door Roelant Roghman (1597—1686) uit 1640.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
85. Gunterstein vóór de verwoesting in 1672, door Abraham Rademaker (1675—1735) naar een afbeelding uit 1612, uit: Brouerius en Lelong, Kab. van Nederl. Outheden V 1732.
Gravure 6.5 × 10.5.
86. Gunterstein na de verwoesting in 1672, door Johan Horions. Gem. onderaan: „J: Sorjoue Fec.” Uit: Het ontroerde Nederl., II, 1676.
Ets 15 × 25.
87. Gunterstein, teekening voor de gravure van Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1619). De figuren zijn het spiegelbeeld van die op de gravure uit. De Zegepralende Vecht 1719, of iets eerder.
88. Gunterstein, door L. P. Serrurier, 1730.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
89. Gunterstein, titelblad van „Veues de Gunterstein”, door Joseph Mulder (geb. 1659/60).
Gravure 12 × 15.5.
90. Gunterstein vóór de verwoesting in 1672, door De Lespine, uit: Veues de Gunterstein.
Gravure 12 × 15.5.
91. Gunterstein, door De Lespine, uit: Veues de Gunterstein.
Gravure 12 × 15.5.
92. Gunterstein, door De Lespine, uit: Veues de Gunterstein.
Gravure 12 × 15.5.
93. Gunterstein, gezicht langs het huis, door De Lespine, uit: Veues de Gunterstein.
Gravure 12 × 15.5.
94. Gunterstein, door De Lespine, uit: Veues de Gunterstein.
Gravure 12 × 15.5.

95. Gunterstein, door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
96. Gunterstein in plattegrond van het park door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
97. Gunterstein, plattegrond van het park door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
98. Gunterstein, dcolhof, door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
99. Gunterstein, de oranjerie, door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
100. Gunterstein, ingang tot de oranjerie, door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
101. Gunterstein, fontein met een kip, de figuur in het wapen van Magdalena Poulle, stichteres van het nieuwe slot, door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
102. Gunterstein, drakenfontein, door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
103. Gunterstein, berceau, door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
104. Gunterstein, de pyramide, door De Lespine, uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 12 × 15.5.
105. Gunterstein in vogelvlucht, door Willem Swiidae (1660/61—1697), uit: *Veues de Gunterstein*.
Gravure 36 × 47.
106. Gunterstein, door Jan de Beyer (1705—1768).
Teekening in potlood en sepia, met waterverf gekleurd 13.5 × 19.5.
107. Gunterstein, door Jan de Beyer (1705—1768) 1745, voor de gravures van Hendrik Spilman (1721—1784) in *Nederl. tafereelen*. Gem. links onder: „J. De Beijer ad viv: delin: 1745..... et fecit: 1748.”
Twee gewasschen O.I. inktteekeningen, elk 7 × 10.
108. Gunterstein, door Hendrik Spilman (1712—1784) naar Jan de Beyer (1705—1768) 1748. Uit: *Nederl. tafereelen*, IV, uitgeg. 1792.
Twee gravures, elk 7 × 9.5.
109. Gunterstein, huidige toestand.
Fotografie 8.5 × 13.5.
110. Gunterstein, sparranlaan met aan het eind de obelisk voor burgemeester Ferdinand van Collen, door P. J. Lutgers. Gem. links onder: „P J Lutgers 1873.”
Gewasschen sepiateekening 23 × 30.5.
111. Gunterstein, sparranlaan door P. J. Lutgers. Gem. links onder: „P J Lutgers 1873.”
Gewasschen sepiateekening 23.5 × 30.
112. Gunterstein, park, door P. J. Lutgers. Gem. links onder: „P J Lutgers 1873.”
Gewasschen sepiateekening 29 × 38.

Afb. 4. Gezicht in den tuin van Gunsterstein, door De Lespine. Cat. 101.

113. Gunterstein, kinderkuisje „de Rots" uit 1793, door Ds A. Couvée Azn. 1876. Gem. rechts onder: „A C. 76".
Aquarel 24 × 29.
114. Gunterstein, kaart van het Engelsche Werk. door J. Adrianus van Lunteren. 1849. Gem. onderaan: „J A van Lunteren".
Gekleurde teekening 62.5 × 63.5.
115. Gunterstein, veranderingen in „Engelsche parkstijl" in het park, door Copyn. Gem. in het midden: „Copyn, 24 Mrt. 1865".
Waternverf 42 × 65.
116. Ontwerp door Jan Mast voor de ingang van de grafkapel van Gunterstein tegen de kerk te Breukelen, 1718. Gem. links onder: „J: Mast fecit".
Gekleurde O.I. inktteekening 34.5 × 19.5.

HARTEVELD bij Maarssen. Gebouwd in het tweede kwart van de 17de eeuw, volgens het hofsiede-type, met invloed van de stadsarchitectuur. In de 19de eeuw werd een nieuwe voor-gevel van twee verdiepingen opgetrokken.

117. Harteveld, plattegrond van huis en tuin. Gem. links onder: „Justus van Broekhuijsen" 1703.
Gekleurde teekening 57 × 114.5.
118. Harteveld, huidige toestand.
Fotografie 8 × 13.
119. Hermitage bij Maarssen, door C. van Stellingwerf. 2de helft 18de eeuw.
Gewasschen penteekening 11 × 18.

HOFWERK bij Breukelen. Laat 17de eeuwsch huis. van het breede Vingboons-type, slechts drie vensters breed. In het midden der 18de eeuw aanmerkelijk uitgebreid met drie uitspringende vleugels aan de straatwegzijde. Afgebroken in het midden der 19de eeuw.

120. Hofwerk, door Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5 × 19.5.
121. Hofwerk, door Hermanus Numan (1744—1820). Gem. links onder: „H. Numan, ad viv. del. et fec. 1793.".
Met de hand gekleurde aquatint 16 × 23.

KROONENBURG bij Loenen. Middeleeuwsch kasteel, gesticht in 1122. Het behield zijn militaire beteekenis tot de vernieling in 1672. In 1710 verkocht aan den Leidschen patrieciër Adriaan Wittert van der Aa, die het liet restaureeren en als buitenplaats inrichtte. Bekend om het fraaie Italiaansche stucwerk. De oude verdedigingswerken werden in de tuinaanleg opgenomen. Gesloopt in 1837.

122. Kroonenburg, door Martinus van Buesecum, ± 1620, waarschijnlijk naar een afbeelding van Roelant Roghman (1597—1686).
Gravure 20 × 32.

123. Kroonenburg, ruïne na de verwoesting in 1672, door Johan Horions. Gem. links onder: „J Sorjous—Fecit“, uit: Het ontroerde Nederl. II, 1673.
Ets 15 × 25.
124. Kroonenburg, door Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5 × 19.5.
125. Kroonenburg, door Jacobus Schijnvoet. Gem. links onder: „J. S. F.“
Uit: Smids, Schatkamer.
126. Kroonenburg, door Abraham Rademaker (1675—1735) naar een afbeelding uit 1640, vervaardigd voor een ets.
Gewasschen sepiateekening 14.5 × 21.
127. Kroonenburg, door Abraham Rademaker (1675—1735) naar een afbeelding uit 1676, uit: Brouerius en Lelong, Kab. van Nederl. en Kleefsche Outheden V, 1732.
Ets 6.5 × 10.5.
128. Kroonenburg, fantasie door Abraham Rademaker (1675—1735) naar een afbeelding uit 1640. Uit: Brouerius en Lelong, Kab. van Nederl. en Kleefsche Outheden, V, 1733.
Ets 6.5 × 10.5.
129. Kroonenburg, t'egeschreven aan Cornelis Pronk (1691—1759), 1730.
Gewasschen O.I. inktteekening 14.5 × 20.
130. Kroonenburg, door Hendrik Spilman (1721—1784).
Gewasschen O.I. inktteekening 14.5 × 20.
131. Kroonenburg, ± 1830.
Aquatint 34 × 42.5.

LFEUWENVECHT bij Maarssen. Wit gepleisterd huis, gebouwd op het terrein, waar vroeger de buitenplaats Otterspoor gelegen was.

132. Leeuwenvecht, door H. van Heek. Gem. links onder: „H V Heek 1859—“.
Gekleurde potloodteekening 18 × 28.

HET HUIS TE LOENEN. Opgetrokken volgens het breede Vingboons-type, met een koepeltje op het dak. Het voorplein, de bijgebouwen en de omringende gracht herinnerden sterk aan den middeleeuwschen kasteelbouw. In de 19de eeuw gesloopt.

132. Het Huis te Loenen door Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Vijf gravures, elk 14.5 × 19.5.

LUXEMBURGH bij Maarssen. Goed voorbeeld van een groot 18de eeuwsch buitenhuis. Afgebroken in de 19de eeuw.

134. Luxemburgh, door J. van Hiltrop, ± 1760. Gem. op de achterzijde.
Potlood en O.I. inktteekening 6.5 × 12.

HET HUIS TER MEER te Maarssen. Gebouwd tusschen 1702 en 1715 op de plaats van het in 1672 verwoeste kasteel te Maarssen, voor Vincent Maximiliaan van Lockhorst, in Franschen stijl. Prachtige tuinen waarschijnlijk ontworpen door Daniel Marot (1661—1752). Afgebroken in 1903.

135. Huis te Maarssen vóór de verwoesting in 1672, uit: Meisner, Scio-graphia, 1624.
Gravure 7 × 14.5.
136. Huis te Maarssen door Hessel Gerritsz (1581—1632) naar David Vingboons (1578—1629), uit een serie: De vier jaargetijden.
Gravure 18 × 24.
137. Huis te Maarssen vóór de verwoesting in 1672, door Herman Saft-leven (1609—1685).
Krijtteekening op bruin papier 29 × 48.
138. Huis te Maarssen vóór de verwoesting in 1672, door L. P. Serrurier ± 1730, naar een afbeelding door Roelant Roghman (1597—1686) uit 1647.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
139. Huis te Maarssen, vóór de verwoesting in 1672, door Abraham de Haen (1707—1748). Gem. rechts onder: „1736”.
Gewasschen O.I. inktteekening 19 × 28.5.
140. Huis te Maarssen vóór de verwoesting in 1672, door een Neder-landsch meester. ± 1650.
Gewasschen O.I. inktteekening 16.5 × 26.5.
141. Huis te Maarssen vóór de verwoesting in 1672, door Jacobus Schiin-voet, ± 1700, naar een afbeelding van omstreeks 1650. Uit: Smids, Schatkamer.
Gravure 13 × 16.5.
142. Huis te Maarssen ruïne na 1672, door Abraham Rademaker (1675—1735), 1676. Uit: Brouerius en Leleng, Kab. van Nederl. en Kleef-sche Outheden V, 1732.
Ets 6.5 × 10.5.
143. Huis te Maarssen, ruïne na de verwoesting door de Fransche troe-pen in 1672, door L. P. Serrurier ± 1730, naar een afbeelding uit 1676.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
144. Huis ter Meer, door Hendrik de Leth. († na 1759), ± 1720, in een boekje met prenten van de buitenplaats.
Gravure 14 × 19.5.
145. Huis ter Meer in vogelvlucht, door Hendrik de Leth († na 1759), ± 1720.
Gravure 59 × 85.
146. Huis ter Meer, naar de vogelvlucht-gravure van Hendrik de Leth († na 1759), 1923.
Aquarel 62 × 103.
147. Huis ter Meer, door L. P. Serrurier 1731, naar een afbeelding door Cornelis Pronk (1691—1759).
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.

148. Huis ter Meer, door Jan de Beyer (1705—1768) voor een gravure van Hendrik Spilman (1721—1784), uit: Nederl. tafereelen IX, uitgeg. 1792. 1750.
Gewasschen O.I. inktteekening 15 × 20.
149. Huis ter Meer, door Hendrik Spilman (1721—1784) naar Jan de Beyer (1705—1768). Uit: Nederl. tafereelen IX, uitgeg. 1792.
Gravure 14.5 × 20.
150. Huis ter Meer met de herberg De Zwaan, door een Nederlandsch meester ± 1750.
Drie gewasschen O.I. inktteekeningen, elk 33 × 47.
151. Huis ter Meer, door Paul Lauters (1806—1876) naar Johannes Franciscus Christ (1789—1845). ± 1840.
Lithografie 9.5 × 14.5.
152. Huis ter Meer, door H. van Heek. Gem. links onder: „Huis Ter Meer 1890 HvHeek”.
Aquarel 15 × 26.
153. Huis ter Meer, stucwerk in de gang, verloren gegaan bij de afbraak in 1903, voorstellende drie van de vier werelddeelen en twee mythologische figuren, door een Amsterdamsch volgelinge van Daniel Marot, eerste kwart 18de eeuw.
Zes fotografieën 23.5 × 17.

MIDDELHOEK bij Loenen. Gebouwd op het einde der 17de eeuw volgens het breede Vingboons-type met invloed van de Lodewijk XIV-stijl in het decoratiewerk. Achter het kleine huis was een groote vleugel aangebouwd.

154. Middelhoek, door Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Drie gravures, elk 14.5 × 19.5.

MUIDERSLOT te Muiden. Gesticht of vernieuwd kort na 1280 door graaf Floris V, uit wiens tijd de aanleg schijnt te dateeren. Het opgaand muurwerk niet ouder dan 14de eeuwsch. Gerestaureerd 1895—1910.

155. Muiderslot, door Josua de Grave († 1712), 1672.
Gekleurde O.I. inktteekening 9 × 15.5.
156. Muiderslot, door J. van Delden, 1814.
Gewasschen O.I. inktteekening 16 × 20.

Kasteel NEDERHORST te Nederhorst den Berg. Herbouwd omstreeks 1630 op de plaats waar vroeger een middeleeuwsch kasteel had gestaan; naderhand weinig veranderd. Voordeur in Lodewijk XIV-stijl tusschen 1710 en 1719.

157. Nederhorst, door Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5 × 19.5.
158. Nederhorst, door Hendrik Spilman (1721—1784) naar Jan de Beyer (1705—1768), uit: Nederl. tafereelen, IX, 1792.
Gravure 16 × 20.5.

159. Nederhorst en het dorp Vreeland, door Hendrik Spilman (1721—1784) naar Jan de Beyer (1705—1768), in: Nederlandsche Tafereelen; of eene verzameling van zeer fraaye gezigten, VII, 1792.
Twee gravures, elk 7×19.5 .

HUIS TE NICHTVEECHT (REALENEILAND, DE NES). Gebouwd in 1687 door den Amsterdamschen metselaar Herbert Cramer in een stijl, die aansloot bij die van Pieter Post en Bartholomeus Drijfhout. Het ommuurde voorplein met torentjes op de hoeken herinnerde aan de middeleeuwsche kasteelen. Afgebroken in 1827.

160. „Gronden en Gezigten van het Huys te Nigtevecht”, door Bastiaan Stopendaal.
Gravures 36×24 .
161. Huis te Nichtevecht, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5×9.5 .

NIEUWERHOEK bij Loenen. Gebouwd in de eerste helft van de 17de eeuws volgens het breede Vingboons-type. De voordeur lag oorspronkelijk aan de rivierv zijde; omstreeks 1800 naar de andere kant van het huis verplaatst. In de 19de eeuw wit gepleisterd, verder vrijwel ongeschonden bewaard gebleven.

162. Nieuwerhoek, naar een schilderij in den kunsthandel, voorbeeld voor Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719). 2de kwart 17de eeuw.
Fotografie 13.5×19.5 .
163. Nieuwerhoek door Daniel Stoopendaal, ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Drie gravures, elk 14.5×19.5 .

NIJENRODE bij Breukelen. Middeleeuwsch kasteel, verbouwd en versierd in den stijl van Hendrick de Keyser $\pm$ 1632. Het had in 1672 zeer te lijden, ging echter niet geheel te gronde. Gerestaureerd begin 20ste eeuw door Van Heeswijk, die de tuinen in ouden trant aanlegde.

164. Nijenrode, fantasie door David Vingboons (1578—1629).
Paneel 19.5×26.5 .
165. Nijenrode, door Hessel Gerritsz (1581—1632) naar een schilderij van David Vingboons (1578—1629), uit een serie: de vier jaargetijden.
Gravure 18×24 .
166. Nijenrode, door Herman Saftleven (1609—1685). Gem. rechts onder: „H S (ineen) 1653”.
Ets 15.5×28.5 .
167. Nijenrode, door Johannes Storck.
Doek 79×111 .

163. Nijenrode, door een Utrechtschen meester, 2de helft 17de eeuw.
Doek 108 × 127.
169. Nijenrode, ruïne na 1672, door Johan Horions. Gem. onderaan:
„J. Sorious Fec.” Uit: Het ontroerde Nederl. II.
Ets 15 × 25.
170. Nijenrode, door een Nederlandsch meester uit de eerste helft der
18de eeuw.
Met de hand gekleurde gravure 7.5 × 10.
171. Nijenrode, door Jacobus Schijnvoet. Uit: Smids, Schatkamer. ± 1660.
Met de hand gekleurde gravure 12.5 × 16.5.
172. Nijenrode door Jan de Beyer (1705—1768). 1745.
Gewasschen O.I. inktteekening 15.5 × 34.
173. Nijenrode, door Hendrik Spilman (1721—1784) naar Jan de Beyer
(1705—1768): Uit. Nederl. tafereelen, IX, 1745.
Met de hand gekleurde gravure 14.5 × 20.
174. Nijenrode, door L. P. Serrurier naar een afbeelding uit 1646.
Teekening in O.I. inkt en potlood 12 × 18.
175. Nijenrode, door L. P. Serrurier, 1731.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
176. Nijenrode, door L. P. Serrurier ± 1730 naar een afbeelding door
Claes Jansz Visscher (1587—1660?) uit 1620.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
177. Nijenrode, door L. P. Serrurier, 1730.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
178. Nijenrode, door L. J. Meye.
Gewasschen sepiateekening 16 × 23.5.
179. Nijenrode, uit: Bulthuis en Bensdorp, Vaderl. Gezichten, 1788.
Gravure 7.5 × 10.
180. Nijenrode, fantasie door N. van der Monde naar Hessel Gerritsz
(1581—1632) of David Vingboons (1578—1629). Gem. rechts:
„N. v. d. Monde 1837”.
Gewasschen sepiateekening 16.5 × 23.5.
181. Nijenrode, door N. van der Monde, ± 1840, naar J. Leupenius uit
1665. Gem. rechts onder: „N.V.D.M.”.
Gekleurde krijtteekening 17 × 22.
182. Nijenrode door Christiaan Kramm (1797—1875).
Potloodteekening 34.5 × 53.
183. Nijenrode, door Christiaan Schut. Gem. rechts onder: „CHRIS
SCHUT” 1941.
Crayonteekening 29 × 23.5.
184. Nijenrode, huidige toestand.
Vijf fotografieën 23.5 × 15.

OOSTERVECHT bij Loenen. Gebouwd volgens het breede Vingboons-type. Later veel veranderd. In de 19de eeuw gesloopt. Op het terrein verrees een fabriek.

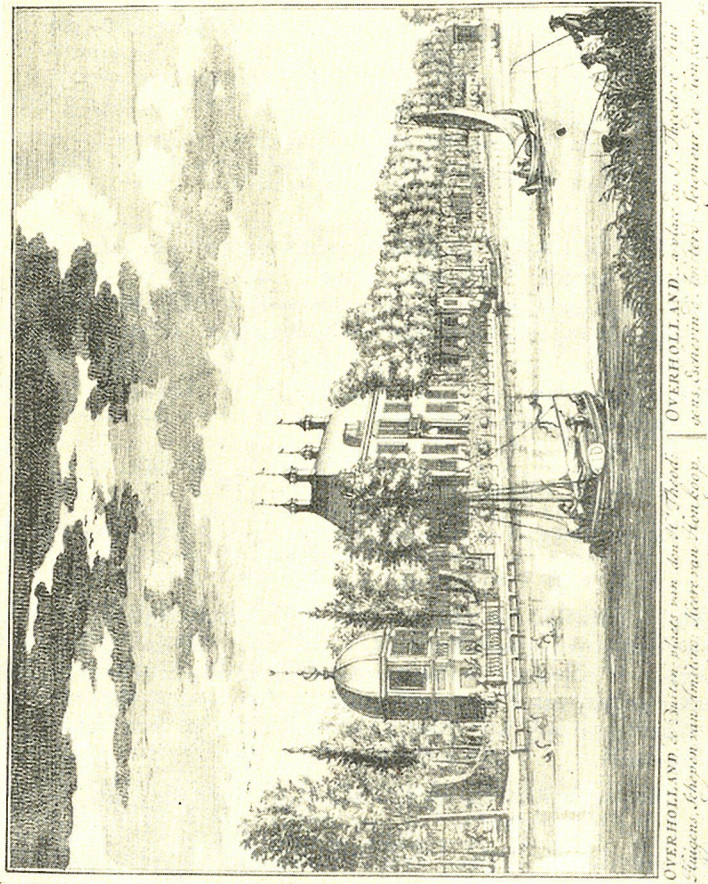
185. Oostervecht, door Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719), uit: De
Zegeprelende Vecht, 1719.
Twee gravures, elk 14.5 × 19.5.

OOSTWAARD bij Maarssen. Heerlijkheid met middel-
eeuwsch kasteel, later vervangen door een boerenwoning.

186. Kasteel Oostwaard, door L. P. Serrurier, $\pm$ 1730, naar een oudere afbeelding.
Gewasschen O.I. inkttekening 13.5×20 .
187. Oostwaard, boerenwoning, door L. P. Serrurier, 1729.
Gewasschen O.I. inkttekening 13.5×20 .

OUDAEN bij Breukelen. Kasteel uit de middeleeuwen. Het woonhuis werd in het begin van de 17e eeuw verdubbeld. Tusschen de beide trapgevels werden sierlijke torentjes geplaatst in den trant van Hendrick de Keyser; een hiervan in het begin der 18de eeuw gesloopt.

188. Oudaen, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5×19.5 .
189. Oudaen, door L. P. Serrurier $\pm$ 1730, naar een afbeelding door Roelant Roghman (1597—1686) uit 1647.
Gewasschen O.I. inkttekening 13.5×20 .
190. Oudaen, Vechtzijde, door L. P. Serrurier, 1730.
Gewasschen O.I. inkttekening 13.5×20 .
191. Oudaen, door L. P. Serrurier, $\pm$ 1730.
Gewasschen O.I. inkttekening 13.5×20 .
192. Oudaen, door Abraham Rademaker (1675—1735). Uit: Brouerius en Lelong, Kab. van Nederl. en Kleefsch Outheden, V, 1732, naar een tekening van 1719.
Met de hand gekleurde ets 6.5×10.5 .
193. Oudaen, door Hendrik Spilman (1721—1784), 1747, naar Jan de Beyer (1705—1768). Uit: Nederl. tafereelen, uitgeg. 1792.
Met de hand gekleurde gravure 7×9.5 .
194. Oudaen, door D. C. naar een gravure van Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719) in de Zegepralende Vecht. $\pm$ 1800. Gemerkt rechts onderaan: „D.C.“.
Aquarel, 17×22 .
195. Oudaen, door Paul Lauters (1806—1876) naar Johannes Franciscus Christ (1789—1845), uit: Robidé van der Aa, Oud-Nederland.
Litho 9.5×15 .
196. Oudaen, door P. J. Lutgers, 1836.
Litho 17×23 .
197. Oudaen, door P. J. Lutgers, 1836.
Litho 17×23 .
198. Oudaen, brug, door Petrus Johannes Arendzen naar een schilderij van Julius Jacobus van de Sande Bakhuijsen in Teyler's Stichting, Haarlem. Gem. links onder: „J. v. d. S. Bakhuysen ft. 1875.“
Ets 18×25 .
199. Oudaen, door Christiaan Schut, 1941. Gem. rechts onder: „CHRIS SCHUT“.
Crayontekening 36.5×28 .

Afb. 5. Daniel Stoopendaal in: De Zegepralende Vecht, 1719, Cat. 203.

OUDERHOEK bij Loenen. Gesticht omstreeks 1619 door de familie van Hoek volgens het hofstede-type, later herhaaldelijk veranderd. Beroemd om de fraaie tuinen. Midden 19de eeuw gesloopt.

200. Ouderhoek, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
6 gravures 14.5×19.5 .
201. Ouderhoek, naar een gravure van Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719) in de Zegepralende Vecht, 1719.
Met de hand gekleurde gravure 21×30 .
202. Ouderhoek? Gezicht in een tuin aan de Vecht, door P. Remmers. Gem. links onder: „P. Remmers” en rechts onder: „Gitrex (?) 1795”.
Aquarel 20×16.5 .

OVER-HOLLAND bij Nieuwersluis. In 1676 gebouwd volgens het breede Vingboons-type; in het midden der 18de eeuw vergroot. De laat 17de eeuwse koepel in de 19de eeuw vervangen door een witgepleisterd gebouwtje met rieten dak.

203. Over-Holland, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5×19.5 . Zie afb. 5.
204. Over-Holland, door Hermanus Numan (1744—1820). Gem. links onder: „H. Numan. ad viv. del. et Fecit.”
Met de hand gekleurde aquatint 16×22 .
205. Over-Holland, door Hermanus Numan (1744—1820) met bijbehorende tekst. Gem. links onder: „Hs. Numan ad viv. del. et. Sc. 1793.”
Twee met de hand gekleurde aquatinten elk 16.5×23 .

PETERSBURG bij Nichtevecht. Oorspronkelijk het Huis den Ham geheeten, kort na 1705 door Simon Schijnvoet (1652—1727) zeer verfraaid voor Christoffel van Brandts, agent van Czaar Peter den Groote in Amsterdam. Hij noemde het buiten naar dezen vorst. Afgebroken in het begin der 19de eeuw.

206. Petersburg, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719). 1719 of iets eerder. Teekening voor een gravure in de Zegepralende Vecht. Potloodteekening, geretoucheerd met rood krijt 14.5×20 .
207. Petersburg, tuin, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719). 1719 of iets eerder. Teekening voor een gravure in de Zegepralende Vecht.
Potloodteekening 14.5×20 .
208. Petersburg, tuin, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719). 1719 of iets eerder. Teekening voor een gravure in de Zegepralende Vecht.
Potloodteekening, geretoucheerd met rood krijt 14.5×20 .

209. Petersburg, door Daniel Stoopendaal ($\pm 1650-1719$), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Twee gravures, elk 14×19.5 .
210. Petersburg, tuin, door Daniel Stoopendaal, ($\pm 1650-na 1719$), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Twee gravures, elk 14×19.5 .
211. Petersburg, tuin waarin Czaar Peter de Groote wandelt, door Daniel Stoopendaal ($\pm 1650-na 1719$), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Met de hand gekleurde gravure 14.5×19.5 .

HET LANDHUIS VAN JUFFROUW DU PON bij Zuilen. Gebouwd volgens het hofstede-type. Aan de achterzijde werd later een vleugel aangebouwd in de stijl van het breede Vingboons-huis.

212. Het landhuis van Juffrouw Du Pon, door Daniel Stoopendaal, ($\pm 1650-na 1719$), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5×19.5 .

QUEEKHOVEN bij Breukelen. Gebouwd volgens het breede Vingboons-type met aan de achterzijde een uitspringende achthoekige tuinkamer. In 1880 werd de tegenwoordige voor-gevel in antiquiseerenden Franschen stijl opgetrokken, waarbij de oorspronkelijke indeeling der ramen behouden bleef.

213. Queekhoven, door Daniel Stoopendaal ($\pm 1650-na 1719$), in: De Zegepralende Vecht, Vertoonende verscheidene Gesichten van Lust-plaatsen, Heeren Huysen en Dorpen, Beginnende van Utrecht en met Muyden besluytende, 1719.
Twee gravures, elk 14.5×19.5 .
214. Queekhoven, huidige toestand.
Fotografie 8.5×13.5 .

ROOSENDAAL bij Zuilen. Gebouwd kort voor 1680 in den trant van het breede Vingboonshuis. De aanleg van den tuin voor het huis, op zij begrensd door een stalgebouw en paviljoens (rudimenten van verdedigingstorens) herinnerde aan den middeleeuwschen kasteelbouw. In de 19de eeuw afgebroken; het inrijhek uit 1704 bleef gespaard.

215. Roosendaal, door Daniel Stoopendaal ($\pm 1650-na 1719$), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5×19.5 .
216. Roosendaal met de herberg „De Klop”, door een Nederlandsch meester omstreeks 1780.
Gewasschen O.I. inktteekening 30×49 .

RUPELMONDE bij Nieuwersluis. Het eenige huis aan de Vecht, dat werd gebouwd in de hiervoor slecht passende vormen van het smalle stadshuis. In het midden van de 18de eeuw vergroot.

217. Rupelmonde vóór de verbouwing in de 18de eeuw, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), in: De Zegepralende Vecht, 2de druk 1740.
Gravure 14.5 $\times$ 19.5.
218. Rupelmonde? Vermoedelijk een fantasie-gezicht op het verbouwde huis vóór het neerhalen van den berceau. Ontwerp voor een schilderij in den Londenschen kunsthhandel, door Theodor (Dirk) Verryk. Gem. links onderaan: „TsVerrijk: DEL. AD VIV:” en rechts onder: „A^o 1771:”.
Gewasschen O.I. inktteekening 31 $\times$ 43.
219. Rupelmonde, het verbouwde huis vóór het neerhalen van den berceau, door een Nederlandsch meester $\pm$ 1800.
Staalgravure 8 $\times$ 11.
220. Rupelmonde, huidige toestand.
Fotografie 12 $\times$ 17.

STERRESCHANS bij Breukelen. Laat 17de eeuwsch huis, van het breede Vingboons-type, gebouwd op de plek waar in 1672 een schans ter verdediging van de Hollandsche waterlinie was gelegen.

221. Sterreschans gezien van de Vecht uit, door L. P. Serrurier, 1730.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 $\times$ 20.

VECHTVLIET bij Breukelen. Gebouwd in het midden der 17de eeuw volgens het breede Vingboons-type. De voordeur lag oorspronkelijk aan de rivierzijde; in de 18de eeuw naar de straatwegzijde verlegd. Aan dien kant verrees toen een nieuwe voorgevel, naar Franschen smaak gedecoreerd en voorzien van nissen met beelden door Ignatius van Logteren (1685—1732). In de 19de eeuw werden deze nissen door ramen vervangen. Tuinaanleg in Engelschen parkstijl naar ontwerp van Jan David Zocher Jr (1791—1870).

222. Vechtvliet, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Gravure 14.5 $\times$ 19.5.
223. Vechtvliet, huidige toestand.
Fotografie, 8.5 $\times$ 13.5.

VREDENOORD bij Breukelen. Gebouwd volgens het hofstede-type met stedelijken inslag; de plattegrond was T-vormig, de opstand van het huis echter twee verdiepingen hoog.

224. Vredenoord, door P. Lamy naar Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719). Uit: Perspective Views between Utrecht and Muiden.
Met de hand gekleurde gravure 21 $\times$ 34.

VREEDENHOFF bij Loenen. In de „Zegepralende Vecht” bekend als: „Het landhuis van Andries Pels”, een eenvoudig gebouw. Tusschen 1749 en 1753 vervangen door het tegen-

woordig nog bestaande huis, gebouwd volgens het breede Vingboons-type met decoratiewerk in Franschen stijl. Aan de achterzijde springt een tuinkamer uit. Het inrijhek in Lodewijk XV-stijl (1749), het fraaiste aan de Vecht, gegoten door Constantinus Lautenschläger. De tuinkoepel werd in 1776 gebouwd.

225. Vreedenhoff (Het landhuis van Andries Pels) vóór de verbouwing in de 18de eeuw, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: *De Zegepralende Vecht*, 1719.
Gravure 14.5 $\times$ 19.5.
226. Vreedenhoff, het hek van Constantinus Lautenschläger, door H. J. Jesse, uit: *Bouwkundig Weekblad*, omstreeks 1860.
Photolithografie 24.5 $\times$ 35.
227. Vreedenhoff, huidige toestand.
Fotografie 8.5 $\times$ 13.5.

SLOT TE VREELAND. Gesticht tusschen 1252 en 1259 door den Utrechtschen bisschop Hendrik van Vianden ter verdediging van zijn gewest tegen Holland. In 1529 afgebroken op last van Karel V; het kasteel had voor hem, die zowel Utrecht als Holland bezat, geen strategische waarde meer. De steenen werden gebruikt voor het kasteel Vreeburg te Utrecht. Nadat dit was gesloopt werden zij nogmaals gebruikt voor het kasteel Sijpestein te Loosdrecht.

228. Slot te Vreeland, de grondslagen, door Jacobus Schijnvoet, $\pm$ 1700.
Gravure 13 $\times$ 17.
229. Slot te Vreeland, door L. P. Serrurier $\pm$ 1730, naar een afbeelding uit 1500.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 $\times$ 20.
230. Slot te Vreeland, door N. van der Monde naar een afbeelding uit $\pm$ 1500. Gem. rechts onder: „N. v. d. M. 1836”.
Gewasschen sepiateekening 10.5 $\times$ 17.

VIJVERHOF bij Nieuwersluis. Gebouwd in of kort na 1670. Beroemd om de zeldzame gewassen die er gekweekt werden, o.a. ananassen en cactussen. In 1813 afgebroken; het tegenwoordige huis van dien naam dateert uit 1867.

231. Vijverhof, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: *De Zegepralende Vecht*, 1719.
Met de hand gekleurde gravure 14.5 $\times$ 19.5.
232. Sybrand de Flines ($\dagger$ 1697), bewoner van Vijverhof, door Adriaan van der Werff (1659—1722). Gem. rechts op de steenen plint: „Adr.v.werff fe 1668.”
Doek 48 $\times$ 39.
233. Agnes Blok ($\dagger$ 1704), echtgenoot van Sybrand de Flines, stichteres van Vijverhof, door Adriaan van der Werff (1659—1722), 1668.
Doek 48 $\times$ 38.5.

234. Penning met de beeltenis van Agnes Blok. Vz. haar portret met randschrift: „AGNETA BLOK FLORA BATAVA”. Kz. Afbeelding van een gedeelte van de tuin van Vijverhof, op den voorgrond de figuur van Flora. Opschrift: „FERT ARSQ. LABORQ. QUOD NATURA NEGAT MDCC.” Gemodelleerd door I. Boskam. 1700. Geslagen, zilver.

WALLESTEYN bij Loenen. Gebouwd in de tweede helft der 17de eeuw volgens het breede Vingboons-type. Gesloopt in de 19de eeuw, alleen de zware pilasters van het inrijhek bleven gespaard.

235. Wallestein, door Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719), uit: De Zegepralende Vecht, 1719.
Drie gravures, elk 14.5×19.5 .

WEERESTEYN bij Nieuwersluis. Gebouwd volgens het hofstede-type, met een torentje in den stijl van Hendrick de Keyser. $\pm$ 1700 vervangen door een nieuw huis van het breede Vingboons-type. Bijna ongeschonden bewaard gebleven.

236. Weerestein van vóór 1700, door Johannes Leupenius (1647—1693), omstreeks 1680. Gem. links onder: „J-Leupenius 16 . .”
Ets 13.5×20.5 .
237. Weerestein van vóór 1700, door L. P. Serrurier $\pm$ 1730, naar een afbeelding uit 1679.
Gewasschen O.I. inkttekening 13.5×20 .
238. Weerestein, door L. P. Serrurier, 1730.
Gewasschen O.I. inkttekening 13.5×20 .
239. Weerestein, huidige toestand.
Fotografie 9×6 .
240. Mr Joan Graafland de jonge, heer van Schotervlieland, ontvanger generaal der Admiraliteit te Amsterdam (1736—1799) eigenaar van Weerestein sinds 1754, door Hermanus Numan (1744—1820). Gem. rechts onder: „H. Numan Pinxit 1793.”
Doek 74×62 .

KASTEEL ZUILEN. Middeleeuwsch kasteel, verbouwd in 1752 door Jacob Marot (1697—1761), wellicht in navolging van het Huis ter Meer.

241. Kasteel Zuilen, door Hessel Gerritsz (1581—1632) naar David Vingboons (1578—1629), uit een serie: De vier jaargetijden.
Gravure 18×24 .
242. Kasteel Zuilen, uit: Meisner, Sciographia. 2de kwart 17de eeuw.
Gravure 7×14.5 .
243. Kasteel Zuilen, door L. P. Serrurier naar Claes Jansz Visscher ($\pm$ 1587—1660), 1620.
Gewasschen O.I. inkttekening 13.5×20 .
244. Kasteel Zuilen, door L. P. Serrurier, omstreeks 1730, naar Daniel Stoopendaal ($\pm$ 1650—na 1719) in de Zegepralende Vecht, 1719.
Gewasschen O.I. inkttekening 13.5×20 .

245. Kasteel Zuilen, door L. P. Serrurier naar Cornelis Pronk (1691—1759), 1723.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
246. Kasteel Zuilen, door L. P. Serrurier, ± 1730.
Gewasschen O.I. inktteekening 13.5 × 20.
247. Kasteel Zuilen, door Aert Schouman (1710—1792), 1740, naar Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719) in: *De Zegepralende Vecht*. Gewasschen sepiateekening 15.5 × 24.
248. Kasteel Zuilen, door Jan de Beyer (1705—1768). 1749. Teekeningen voor de gravures van Hendrik Spilman (1721—1784) in: *Nederl. tafereelen*, 1792.
Twee gewasschen O.I. inktteekeningen, elk 7.5 × 10.
249. Kasteel Zuilen, door Hendrik Spilman (1721—1784) naar Jan de Beyer (1705—1768). 1749. Uit: *Nederl. tafereelen*, uitgeg. 1792.
Twee gravures, elk 7 × 9.5.
250. Kasteel Zuilen, de voorpoort door Dirk van der Burg (1723—1773). 1760.
Rood krijt-teekening 17 × 12.
251. Gezicht achter het kasteel Zuilen, door Dirk van der Burg (1723—1773). 1760.
Gewasschen O.I. inktteekening 12 × 19.
252. Kasteel Zuilen, door Matthias Gottfried Eichler (1748—na 1813) ± 1770.
Gravure 11.5 × 17.
253. Kasteel Zuilen, door Pieter van Liender (1727—1779). 1773.
Gewasschen O.I. inktteekening 20 × 15.5.
254. Kasteel Zuilen, door Hubert Schouten.
Gravure 14 × 18.
255. Kasteel Zuilen, door D. A. Clemens naar Hubert Schouten. Gem. rechts onder: „D. A. Clemens fecit”.
Aquarel 14 × 19.
256. Kasteel Zuilen, door Willem Pieter Hoevenaar (1808—1863). Gem. rechts onder: „WH”.
Zes potloodteekeningen 26 × 19.5, 31 × 22, 19 × 23, 24 × 19, 19 × 24, 24 × 18.5.

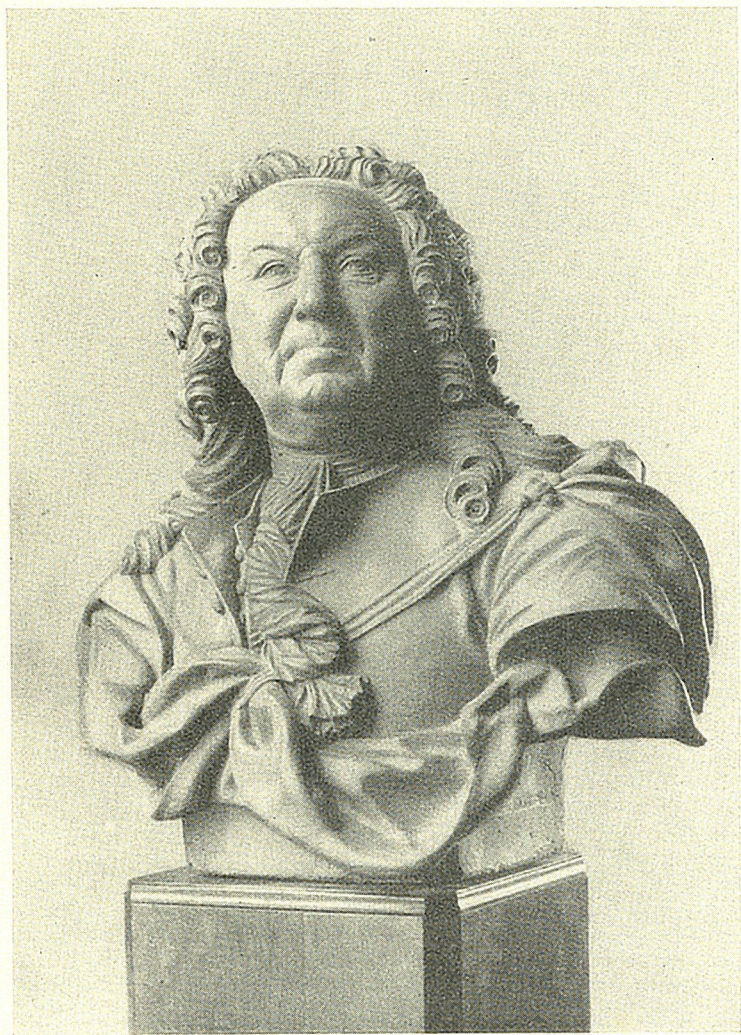
ZIJDEBALEN bij Utrecht. Gebouwd in 1693 voor Jacob van Mollem, als directeurswoning bij zijn zijdespinnerij buiten de Weerdpoort. Herhaaldelijk uitgebreid en verfraaid. Beroemd om de prachtige tuinen in Le Nôtre-stijl. In 1819 afgebroken.

257. Zijdebalen, naar Daniel Stoopendaal (± 1650—na 1719) uit: *De Zegepralende Vecht*, 1719.
Tegeltableau (10 tegels vernieuwd) 91 × 130.
258. Zijdebalen, links de oranjerie, rechts de fabriek. Aan de vijver een beeldengroep: *Lek en Vecht*; door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 32.5.

De navolgende serie teekeningen door Jan de Beyer werd waarschijnlijk vervaardigd als voorbereiding voor een boekje met gravures van de

buitenplaats, dat niet is verschenen. Studies voor deze teekeningen bevinden zich in het Utrechtsche Gemeentearchief.

259. Zijdebalen, tuin, vier beelden: de vier staten der wereld door Jacob Cresant; door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv. delin: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 32.5.
260. Zijdebalen, tuin, door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. rechts onder: J: De Beijer ad viv: delin: 1745”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 33.5.
261. Zijdebalen, tuin, links de fabriek, rechts de oranjerie, door Jan de Beyer (1705—1768).
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 33.5.
262. Zijdebalen, links de oude fabriek, in het midden de mineralengrot en de schelpengrot, rechts een Venusbeeld door Jacob Cresant; door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
263. Zijdebalen, links de schelpengrot, rechts de mineralengrot, door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: del: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
264. Zijdebalen, de mineralengrot, door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
265. Zijdebalen, de mineralengrot, door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
266. Zijdebalen, de schelpengrot, door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1745”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
267. Zijdebalen, de schelpengrot, door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. rechts onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1745”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
268. Zijdebalen, tuin, links een Neptunusbeeld, op den achtergrond een beeldengroep: Tijd en Eeuwigheid, beide door Jacob Cresant. Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
269. Zijdebalen, tuin, links een vaas, rechts een beeldengroep: de Koophandel, de Naarstigheid en de Wijsheid, beide door Jacob Cresant. Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
270. Zijdebalen, de Schouwvetering, door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
271. Zijdebalen, tuin, 4 vazen, door Jan van der Mast en Jan Baptist Xavéry (1697—1742), links en rechts twee vazen afkomstig van Elsenburg. In de boogjes in het midden hermen: twee deelen van den dag door Jan van der Mast. Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”.
Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 32.5.

Afb. 6. Borstbeeld van David van Mollem, bewoner van Zijdebalen,
door Jacob Cresant. Cat. 284.

272. Zijdebalen, tuin, poort (door Frédéric Blancard ?), latten-tent, vazen door Jacob Cresant. Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1745 et fecit 1746”. Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 32.5.
273. Zijdebalen, tuin, met Hercules en Omphale-buste, door Jacob Cresant. Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”. Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
274. Zijdebalen, tuin met beeldengroep: Hercules en Archelaus. Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”. Gewasschen O.I. inktteekening 22.5 × 33.
275. Zijdebalen, karpervijver, door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”. Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
276. Zijdebalen, eendenkom, door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”. Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
277. Zijdebalen, tuin, Flora- en Apollobeid door Jan Baptist Xavéry (1697—1742), 2 vazen, Hemel en Aarde door Jacob Cresant. Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1745. et fecit. 1746”.
278. Zijdebalen, tuin, de poort van ter zijde; rechts een beeldengroep: de Aarde, door Jacob Cresant, door Jan de Beyer (1705—1768). Gewasschen O.I. inktteekening 18.5 × 25.5.
279. Zijdebalen, tuin, 4 beeldengroepen: Aarde en Hemel door Jacob Cresant, Apollo en Flora door Jan Baptist Xavéry (1697—1742). Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1746”. Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 33.
280. Zijdebalen, tuintheater met Fransche comedie: Neptunus- en Galatheabeelden, door Mattijszens, groep: Mercurius en Minerva, door Jacob Cresant. Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer ad viv: delin: 1745”. Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
281. Zijdebalen, tuintheater met Fransche comedie. Door Jan de Beyer (1705—1768). Gem. links onder: „J: De Beijer, ad viv: delin: 1746”. Gewasschen O.I. inktteekening 22 × 16.
282. Zijdebalen, reconstructietekening van den tuin, door Dr W. C. Schuylenburg, in: S. Muller Fzn, Zijdebalen, 1912. 51.5 × 16.5.
283. Zijdebalen. 1910. Fotografie 12 × 16.5.
284. David van Mollem (1670—1746) door Jacob Cresant. Gem. op het voetstuk: „ET. 70. 1740”. Grijs geveerde terra cotta 57 × 58 × 33. Zie afb. 6.
285. David van Mollem (1670—1746), door Justus van Maurik, 1755. Papierknipsel 26 × 23.
286. Model van een haspel, waarop in de fabriek Zijdebalen de zijde gesponnen werd. 18de eeuwsch. Hout 16.5 × 20 × 8.5.

INZENDERS

Rijks Archief, Utrecht.

Nationale Bibliotheek, 's-Gravenhage.

Centraal Museum, Utrecht.

Gemeente Maarssen.

Vereeniging van Vreemdelingenverkeer, Utrecht.

Museum voor het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Kunsthandel Goudstikker N.V., Amsterdam.

Jhr H. J. P. Hooft Graafland, Utrecht.

Jhr J. Huydecoper van Maarsseveen, Maarsseveen.

Jhr L. Huydecoper van Nigtevecht, Utrecht.

G. Kalff Azn, Loenersloot.

J. A. Matthes, Bloemendaal.

Jhr Dr L. H. Quarles van Ufford, Breukelen.

Mejuffrouw B. M. Royaards, Driebergen.

Mevrouw C. Waller-Mc Greal Forstly, Heemstede.

